

VI. K volitvam se je oglasil gosp. višjesodni svetnik F. Višnikar in predlagal, da naj se predvsem izvoli »per acclamationem« dose-danji predsednik gosp. dr. Majaron. To se soglasno in z odo-bravanjem zgodi in gosp. dr. Majaron se zahvali na izvolitvi. Isto-tako se izvolijo vzklikoma v odbor naslednji gg. in sicer za Ljub-ljano: deželni sodni svetnik Božidar Bežek (nanovo), okrajni sodnik dr. Mirko vit. Grasselli (nanovo), odvetniški kandidat dr. Josip Lavrenčič, okrajni sodnik dr. Fr. Mohorič, dež. sod. svetnik dr. O. Papež, deželni tajnik I. Škarja in odvetnik dr. A. Švigelj, — za vnanje odbornike: minist. svetnik dr. J. Babnik na Dunaju, odvetnik dr. J. Hrašovec v Celju in odvetnik dr. I. Zuccon v Pulju; za preglednike računov gg.: emer. odvetnik dr. Fr. Munda in višjesodni svetnik Fr. Višnikar.

VII. Pri točki »posamezni nasveti« je želel gosp. dr. Fetti-h-Frankheim, naj bi se ob izdaji obč. drž. zakonika priredila tudi mala ročna izdaja, kar se je vzelo na znanje.

Konečno je izrekel gosp. predsednik zahvalo za obilno udeležbo in zanimanje ter ob 11. uri zaključil zborovanje.

Književna poročila.

Dr. Arthur Skedl: Zur Zivilprozessreform. Manz 1912, str. 77.

Začetkom nakazanega dela sloviti učitelj civilnega procesa priznava, da je avstrijski civilnopravdni red naše najboljše legislatorno delo, na koncu pa iz-javlja pisatelj, da vidi raje, da se na tem delu ničesar ne izpreminja, ako naj ne bo preosnova velikopotezna. Po načelu, da je boljše sovražnik dobremu, pre-iskuje Skedl reformne zahteve, katere so se pojavile.

Popolni priziv odklanja z vso odločnostjo. Samo ena instanca naj bo za zbiranje pravnega gradiva, in ta instanca je naravno prvo sodišče, in to še posebno, ko imajo avstrijska sodišča v našem odvetništvu tako izborna pripomoč, ki jamči za izčrpno razpravljanje že v prvi inštanci. Nasprotno, pisatelj želi za slučaj, da se povzroči kaka delna preosnova, da naj se določbe civilnopravnega reda čisto določno v tem zmislu prenarede, da ne bo prav nobenega dvoma o postulat uenkratne ustanovitve dejanskega gradiva; osobito še zahteva navedbo prizivnih razlogov po številkah.

Namero načrta zakona za razbremenitev sodišč potom preosnove pi-sarniškega poslovanja in potom razdelitve opravil med sodiščem in pisarno pisatelj odobrava, vendar ne pričakuje od teh sprememb uresničbe stavljenega cilja. Za pravo sredstvo, kako odpomoči preobloženju z delom, smatra

avedbo posamič-sodnikov v vseh prvih inštancah; to zahtevo je stavil pisatelj že l. 1892., vendar si ne upa za danes priporočati je, pač pa stavi vrsto nasvetov, ki se snujejo iz istih namer. Kompetenčna višina za poslovanje okrajnih sodišč naj bi se zvišala od 1000 na 2000 K, menične zadeve naj bi se takisto odkazale okrajnim sodiščem, odnosno, da bi skok iz sedajšnje navade ne bil prehud, naj bi se izdaja menični plačilnih nalogov in pa nalogov, da se dá varnost za menično terjatev, poverila okrajnim sodiščem, to pa na ta način, da bi morali razpravljati in odločati o ugovorih sodni dvori. Opominjevalno postopanje naj se razširi na vsakojake zahteve, ki gredo za plačilom gotove denarne svote ali za datjtvijo gotove množine drugih nadomestljivih (fungibilnih) reči ali vrednostnih papirjev. Posledica temu naj bo, da se določi tudi za te zadeve prisilno zastopništvo po odvetnikih, ako sporni predmet po svoji vrednosti presega kompetenčno vsoto okrajnih sodišč. To bi tudi blagodejno vplivalo na razmerje med številom mestnih in podeželnih odvetniških pisaren. Pisatelj se izreka za tročlanske prizivne senate pri višjih deželnih sodiščih, bil bi celo za isto uredbo na vrhovnem sodišču, ako bi ga jezikovne razmere ne silile vstrajati pri zahtevi, da ostane na vrhovnem sodišču pri sedANJI sestavi senatov.

Skedl je nasprotnik utesnitve revizije z vidika višine prepirne vsote, kakor tudi določitve meje za revizijo v zmislu vladne predloge, osobito ker misli, da bi z opustitvijo revizijske pravice vsaka kontrola glede enotnosti pravosodja okrajnih sodišč odpala. Ako se hoče kaj spremeniti, onda naj se kar celo postopanje glede pravnih lekov korenito preosnuje. Nič nima proti temu, da se utesni pripravljalno postopanje za računse in premoženjske pogodilne procese; saj se tudi danes drugje to postopanje ne uporablja. Potrebo preosnove kontumačnega postopanja priznava tako glede nujne razbremenitve sodišč kakor tudi glede materijalnopravnih ozirov; z nasveti načrta se Skedl strinja — razun glede predlagane nove oblike §-a 398. c. pr. r., ki določa nasledke zaradi nepravočasne vložitve odgovora na tožbo. Izvajanja o tem vprašanju so v knjižici najboljše. Skedl se izraža, da je ta zakonska določba čisto ponesrečena, kajti ona postavlja načelo, da je poiskati materijalno resnico, — na glavo, povrhu pa še brani tožencu pravico, da sme zahtevati vsikdar — sodnikov izrek. Vladna predloga hoče sicer odpraviti navidez razpravo po §-u 398. c. pr. r. in misli dopustiti, da sme tožnik po brezuspešnem preteku roka za odgovor na tožbo zahtevati pismenega izdatka razsodbe. Skedl smatra to za nezadostno; po njegovih mislih naj bi se v slučaju zamude glede vložitve odgovora na tožbo odredil narok za odgovor na tožbo, h kateremu bi tožnik smel, ne pa moral priti. Pride li tožnik, toženec pa izostane, izda se na tožnika predlog razsodba in sicer na podlagi ugovorov, katere je toženec pri prvem naroku uveljavljal in pa tistih, ki jih mora sodišče uradoma upoštevati. Ako tožnik ne pride, pač pa toženec, onda ne nastopi počivanje postopanja, ampak toženec sme po zaključku naroka s posebnim pravnim spisom predlagati, da se izda razsodba, vendar le na podlagi dejanskih navedeb tožbe. Da se ne vgnezdi kako zavlačevanje cele zadeve, naj bi se določilo, da mora sodnik tekem 8 dni tak predlog rešiti; tudi naj bi zadeli vsi stroški, ki nastanejo vsled takega naroka o nevroženem odgovoru na tožbo, vedno in brez ozira na izid pravde toženca

To so le nekateri izmed razmotrivanjih predlogov; o vsakem označi pisatelj svoje misli in obdeluje nasprotno predloge pregnantno, pa v jasni in mični obliki. Množica njegovih predlogov in teža njih utemeljevanja, ki se pri diskusiji o končni preosnovi pač ne bo smela prezeti, legitimuje pač pisatelja h končnim opazkam: Ako naj se že ustvari cela novela za pravdno postopanje, potrebuje tako delo vsekakor globokosežnega sodelovanja praktikov in teoretikov, predvsem pa tudi, da se pritegne autor civilnopravnega reda. Dotlej, da se ta zahteva ne uresniči, naj se peča načrt zakona na razbremenitev sodišč le s stvarmi, ki se ne tičejo materialnopravne strani civilnopravnega reda. Dr. M. D.

Dr. Edm. Bernatzik, „Die Ausgestaltung des Nationalgefühls im 19. Jahrhundert. — Rechtsstaat und Kulturstaat. — Zwei Vorträge, gehalten in der Vereinigung für staatswissenschaftliche Fortbildung in Cöln im April 1912. Hannover 1912. Hotwing'sche Verlagsbuchhandlung.

Narodnostno vprašanje, ki nudi upravnemu juristu v Avstriji toliko težkih in zanimivih neobdelanih znanstvenih problemov, je zavzemalo do novejšega časa v naši upravni in državopravni književnosti čudovito skromno mesto. Cela desetletja je bil Ludovik Gumplowicz edini zastopnik svoje vede, ki se je že leta 1879. v svojem še vedno aktualnem delu „Das Recht der Nationalitäten und Sprachen in Österreich-Ungarn“ „ex professo“ in pozneje v skoro vseh svojih mnogobrojnih spisih bavil z narodnostnim vprašanjem. Šele v zadnjih letih, ko stopa nacionalna ideja z vedno večjo silo na plan ter počasi sicer, a stopnjevito vstvarja čisto nove upravne oblike — kažemo le na razvoj na Moravskem v polpreteklem času — se je začelo „narodnostno pravo“ intenzivneje tudi znanstveno gojiti. Med znanstvenike, ki delujejo na tem polju moramo, sicer ne glede razsežne produktivnosti, pač pa z ozirom na izredno zmožnost os're analize in bistri pregled pojavov praktičnega političnega življenja v prvi vrsti imenovati dunajskega profesorja Bernatzika.

V navedeni brošuri je priobčeno sicer le razmeroma kratko predavanje na 38 straneh, a nihče ga ne bo mogel prezeti, kdor se zanima za tako pereče narodnostno vprašanje.

V lapidarnih, uprav klasičnih potezah predstavlja Bernatzik v prvem delu (str. 7 do 19) razvoj narodnostne ideje, povdarjajoč zlasti vpliv katoliške cerkve na ta razvitek. Čeprav se sicer v tej točki ne moremo strinjati s stališčem znano sarkastičnega avtorja, ki se v prvem delu mestoma ravno tako ni mogel povspeti na stališče nestranskega znanstvenika, kakor v drugem delu ne zna prikriti svojega političnega strankarstva, moramo vendar opozarjati, da se dotika mnogo zanimivih, doslej malo ali nič uvaževanih razvojnih činiteljev. Kažemo zlasti na duhovite opazke o vlogi latinščine na str. 9 in 10.

V drugem delu razpravlja pisatelj o razmerju narodnostnega problema napram raznim državnim in ustavnim oblikam: zvezni državi in uniji ter absolutizmu in parlamentarizmu, kažoč vedno na vzgled iz preteklosti in sedanjosti. Zanimivo je zlasti, kar pravi o uplivu uvedbe parlamentarizma na narodnostni razvoj. Tozadevna prognoza o Turčiji na str. 24 se je pač v malo mesecih uresničila! Pomembne so tudi opombe o razvitku narodnostnih zahtev: najprvo zahteva rabe jezika in le-tega zmožnih uradnikov, pozneje zahteva nameščanja uradnikov dotične narodnosti. — Slednjič razpravlja avtor o avtonomiji s po-

sebnim ozirom na avstrijske razmere. To je pač najaktualnejši in najzanimivejši del brošure!

Drugi sestavek brošure „Rechtsstaat und Kulturstaat“ razpravlja v sicer ozkem, a vrlo interesantnem okviru o nalogah, ki si jih stavlja v sedanjosti moderna kulturna država. Malo delce je vredno, da se ga prouči. P.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1913.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Novoizvoljeni odbor je imel dne 14. t. m. svojo prvo sejo, v kateri se je najpreje konstituiral tako-le: dr. Danilo Majaron načelnik, dr. Oton Papež načelnika namestnik, dr. Mirko vitez Grasselli tajnik, dr. Josip Lavrenčič blagajnik, Božidar Bežek knjižničar. — Nadzorstvo društvenega glasila: dr. Oton Papež, dr. Fran Mohorič in Ivan Škarja. — Članarina znaša po pravilih in sicer za vse ljubljanske člane brez razlike letno 16 kron, za vnanje člane 10 kron. Naročnina na društveno glasilo velja 10 kron, za pravne praktikante in avskultante 6 K na leto. Zastonj se društveno glasilo načeloma nikomur ne pošilja. Društveni člani dobijo „izkaznice“ ter se vpíšejo v posebno knjigo društvenikov, katero vodi tajnik. Na sedežu zbornih sodišč slovensko-hrvaškega ozemlja ustanove se poverjenišva, katerih naloga bodi pred vsem propaganda za društveno glasilo in strokovno-družabna organizacija društvenikov. — Blagajniku se naroči, da pobere pred vsem društvenino in naročnino za leto 1912, ki se vsled smrti prejšnjega blagajnika dr. Štefana Lapajneteta dosedaj ni pobrala. Za leto 1913 naj se društvenina eventuelno tudi naročnina v Ljubljani pobira v pol ali tudi četrtletnih obrokih. — Knjižničarju se naroči, da do prihodnje seje pripravi nasvete zastran društvene knjižnice. — Z ozirom na dopis društva slovenskih inženerjev se sklene, da se odbor po svojem načelniku, načelnika namestniku in odborniku dr. Franu Mohoriču udeleži zborovanja dne 16. t. m., katerega sklicuje navedeno društvo v „Mestnem domu“ v zadevi ustanovitve realne gimnazije v Ljubljani. — Razne vesti društvenega glasila dobijo novo stalno rubriko: novi društveni člani; imena sedanjih članov se prilično priobčijo na platnicah „Pravnikovih“. — Evidenco glede oseb in korporacij, ki dobivajo društveno glasilo (društveniki, naročniki, uradi, strokovna društva in glasila) vodi knjižničar; reklamacije naj se naslavlajo nanj, ali pa na odbor oz. uredništvo in upravnništvo lista. — O dopisu prof. dr. Ilešiča, ki se tiče vprašanja, v katerem obsegu naj se uvede slovenščina kot učni jezik na srednjih šolah, se je razvila daljša debata in so se storili tozadevni sklepi.

— (Osebne vesti.) Podeljen je predsedniku deželnega sodišča v Gradcu dr. Maksu pl. Ivichichu vitežki križec Leopoldovega reda. Imenovani so: za višjega dež. sodnega svetnika deželnosodni svetnik dr. Ivan Presker v Ljubljani na mestu; za avskultanta v okrožju višjega